

SÓKNARÁÆTLUN SUÐURLANDS

2015 - 2019

Samtök sunnlenskra sveitarfélaga

Júlí 2015

Efnisyfirlit:

Um Sóknaráætlun Suðurlands.....	3
Verkefnastjórn Sóknaráætlunar Suðurlands	3
Uppbyggingarsjóður Suðurlands	3
Samráðsvettvangurinn	3
Sóknaráætlun Suðurlands 2015 til 2019	4
Inngangur	4
Leiðarljós og framtíðarsýn.....	4
Staða landshlutans 2015	6
Stefna og megináherslur	13
Markmið og aðgerðir.....	16
Samantekt	19

Um Sóknaráætlun Suðurlands

Sóknaráætlun Suðurlands er áætlun um eflingu byggðar á Suðurlandi. Sóknaráætlun Suðurlands byggir á lögum nr. 1523/2015 um byggðaáætlunir og sóknaráætlunir og samning milli Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga, Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis og Mennta- og menningarmálaráðuneytisins frá 2015 um Sóknaráætlun Suðurlands 2015-2019. Samtök sunnlenskra sveitarfélaga eru ábyrgðaraðilar verkefnisins.

Verkefnastjórn Sóknaráætlunar Suðurlands

Verkefnastjórn Sóknaráætlunar Suðurlands er skipuð af stjórn SASS. Verkefnastjórnina skipa;

- Sandra Dís Hafþórsdóttir, formaður
- Bryndís Björk Hólmarsdóttir
- Guðrún Hafsteinsdóttir
- Páll Marvin Jónsson
- Runólfur Sigursveinsson

Verkefnisstjóri er Þórður Freyr Sigurðsson, starfsmaður Samtaka sunnlenskra sveitarfélaga.

Uppbyggingarsjóður Suðurlands

Verkefnastjórn Sóknaráætlunar Suðurlands fer með hlutverk verkefnisstjórnar Uppbyggingarsjóðs Suðurlands og Sóknaráætlunar Suðurlands.

Við mat á umsóknum skipar verkefnastjórn í úthlutunarnefndir (tvö fagrað) sem fara yfir umsóknir og skila tillögum til verkefnastjórnar. Stjórn SASS staðfestir síðan tillögurnar.

Samráðsvettvangurinn

Samráðsvettvangur Sóknaráætlunar Suðurlands skipa 40 einstaklingar af Suðurlandi. Um er að ræða aðila sem skipaðir voru af verkefnastjórn Sóknaráætlunar Suðurlands, út frá tillögum sveitarfélaga á Suðurlandi. Hlutverk samráðsvettvangs er samkvæmt ákvörðun stjórnar SASS sem kunngjörð var í bókun á fundi samtakanna fyrr á árinu; „...að hlutverk og verkefni samráðsvettvangsins séu að vinna að almennri stefnumörkun sem leiðarljós fyrir störf verkefnastjórnar Sóknaráætlunar á Suðurlandi og nánar eins og verkefnastjórnin gerir tillögu um.“

Sóknaráætlun Suðurlands 2015 til 2019

Inngangur	<p>Framkvæmd Sóknaráætlunar Suðurlands 2015-2019</p> <p>Vinna við gerð Sóknaráætlunar Suðurlands hófst í framhaldi af undirskrift samninga um verkefnið í febrúar 2015. Skipuð var verkefnastjórn Sóknaráætlunar af stjórn SASS og hlutverk hennar og skipulag við vinnuferlið mótað í mars og apríl. Verkefnastjórnin vann á sama tíma að úthlutunarreglum fyrir Uppbyggingarsjóð Suðurlands og undirbúningur hófst við fyrri úthlutun sjóðsins í apríl. Tilkynnt var um fyrri úthlutun sjóðsins í júní. Samráðsvettvangur Sóknaráætlunar Suðurlands var skipaður í maí og boðað var til fundar samráðsvettvangsins í júní. Afrakstur fundar samráðsvettvangsins er stefnumörkun landshlutans í þeim málaflokkum sem Sóknaráætlun landshlutans tekur til. Sóknaráætlun Suðurlands nær til þeirra málaflokka sem kveðið er á um í samningi um sóknaráætlun við landshlutann en einnig til svæðisskipulags á Suðurlandi.</p> <p>Næstu skref verkefnisins felast í að kynna opinberlega þá stefnumörkun og kalla eftir verkefnatillögum frá samfélaginu sem falla að þeirri stefnumörkun. Í ágúst og september á þessu ári verða skipaðir starfshópar á vegum verkefnastjórnarinnar sem munu fara yfir þær verkefnatillögur sem berast og vinna að tillögum að áhersluverkefnum Sóknaráætlunar Suðurlands 2016 til 2019. Verður þá til Sóknaráætlun Suðurlands til næstu ára, í desember á þessu ári. Endurskoðun á Sóknaráætlun landshlutans mun verða endurskoðuð fyrir áramót á hverju ári eftir það og fara saman með opinberri stefnumörkun og fjárlögum hvers árs.</p> <p>Endurskoðun Sóknaráætlunar Suðurlands</p> <p>Sóknaráætlun Suðurlands skal endurskoðuð árlega. Næsta endurskoðun skal fara fram fyrir 31. desember 2015.</p>
Leiðarljós og framtíðarsýn	<p>Framtíðarsýn Suðurlands:</p> <p><i>Mannauður, náttúra og samtakakraftur</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fjölbreytt atvinnulíf, mannlíf og menning • Suðurland sem laðar að íbúa og gesti • Hvetjandi umhverfi til menntunar, rannsókna og þróunar • Atvinnusköpun sem byggir á sjálfbærri nýtingu á auðlindum landshlutans

Leiðarljós:

- Jákvæð samfélagsþróun
- Gæði, hreinleiki og umhverfisvitund
- Að byggja upp fjölskylduvænt samfélag
- Fjölbreytni í menningu, mannlífi, menntun og atvinnu

Árið 2025:

Á Suðurlandi hefur íbúum fjölgað, sérstaklega barnafjölskyldum sem sjá tækifærin á Suðurlandi og í því fjölskylduvæna og fjölbreytta samfélagi sem Sunnlendingar eru svo stoltir af.

Menntunarstig hefur hækkað samhliða fjölgun í yngri aldurshópum og vegna nýrra starfa í landshlutanum. Einnig hefur fólki fjölgað sem starfar í háskólasamfélaginu við rannsóknir og störf.

Framboð náms með fjarnámsmöguleikum hefur aukist mikið og geta Sunnlendingar nú lært nánast hvað sem er í gegnum fjarnám.

Fasteignamarkaðurinn er stöðugur, framboð er gott og búsetuúrræði eru mörg. Markaðsverð fasteigna er nærri byggingarkostnaði og fasteignamarkaðurinn almennt virkur.

Suðurland er þekkt fyrir fjölbreytt og lifandi menningar- og listalíf sem laðar að íbúa og gesti allt árið um kring. Áhugaverðir menningarviðburðir eru þekktir út fyrir landsteinana og fólk sækir Suðurland heim gagngert vegna þeirra.

Fjölbreytt störf eru í boði í öllum landshlutanum og eins innan sérhvers atvinnusóknarsvæðis, sérstaklega er úrvalið mikið fyrir ungt og menntað fólk sem vill setjast hér að.

Fjöldi ferðamanna hefur vaxið ár frá ári. Fjöldinn er nokkuð jafn yfir árið og dreifni ferðamanna um landshlutann er góð. Fjölbreytt heilsársstörf hafa skapast við að fanga þau ótal tækifæri sem hafa falist í fjölgun ferðamanna. Ferðamenn sem sækja Suðurland eru að jafnaði með meðaltekjur eða hærri, dvelja lengur og kunna vel að meta þá góðu þjónustu sem hér er veitt.

Aukinn hluti af þeirri raforku sem framleidd er í landshlutanum er nú nýtt innan landshlutans. Um er að ræða mörg smá og meðalstór fyrirtæki sem vinna með sérhæfðar afurðir sem að mestu eru seldar fyrir hátt verð inn á alþjóðlegan markað. Fyrirtækin eru flest með gæða- og umhverfisvottun. Virðisaukinn verður eftir heima í héraði.

Aldurs- og kynjasamsetning er nokkuð jöfn um allan landshlutann og Suðurland hefur þróast í rétta átt, hvað varðar jákvæða samfélagsþróun út frá öllum mælikvörðum.

Staða landshlutans 2015

Samandregið má segja að eftirtaldir þættir séu öðru fremur einkennandi fyrir Suðurland:

- Suðurland er víðáttumikið og langt, nær yfir tæplega 31.000 km² og vegalengd milli Herdísarvíkur að vestan og á Lónsheiðar að austan er um 450 km.
- Um 26.000 manns búa í 15 sveitarfélögum á Suðurlandi. Á síðustu 15 árum hefur íbúum fjölgað á vesturhluta svæðisins (að Mýrdalshreppi) um rúmlega 25% en fækkað um 17% í austurhlutanum. Stöðug fækkun hefur verið í Vestur Skaftafellssýslu. Á síðustu fjórum árum hefur orðið fólksfjölgun í Vestmannaeyjum og í Sveitarfélaginu Hornafirði. Heildarfjölgun á svæðinu á þessum 15 árum er tæp 13%. Í vesturhlutanum búa um 18.650, í Vestmannaeyjum um 4.200 og í austurhlutanum um 3.050 manns.
- Aldursskipting hefur haldist nokkuð stöðug síðustu 15 árin þó hefur heldur fjölgað í eldri aldurshópum, einkum í austurhlutanum.
- Á Suðurlandi eru 5 þéttbýlisstaðir með meira en 1.500 íbúa, þrír þeirra í nábýli og innan áhrifa- og vinnusóknarsvæðis höfuðborgarinnar; Selfoss, Hveragerði og Þorlákshöfn, en ferðatími til Vestmannaeyja og Hafnar í Hornafirði hefur þótt of mikill fyrir daglega vinnusókn til eða frá höfuðborginni.
- Þrátt fyrir fjölgun í fjórðungnum hefur hlutfall íbúa á Suðurlandi af heildarfjölda íbúa í landinu öllu minnkað lítillega frá 1998, eða úr um 8,4% í um 8,1%.
- Nokkuð jafnt hlutfall kynja er á svæðinu. Karlar eru 51,5% en konum hefur fjölgað meira en körlum síðustu 15 árin.
- Fjöldi einstaklinga með framhaldsmenntun er um 63% sem er nokkuð lægra en landsmeðaltal.
- Íþróttfræðasetur Háskóla Íslands er staðsett á Laugarvatni. Miðlun háskólanáms fer fram í gengum háskólasetrin á Höfn, Vík, Kirkjubæjarklaustri, Vestmannaeyjum og Selfossi en einnig starfar Háskólafélag Suðurlands að miðlun háskólanáms, rannsóknum í landshlutanum og að sérverkefnum. Í Gunnarsholti fer fram umfangsmikil rannsóknar- og háskólastarf, á Selfossi er rannsóknarmiðstöð í jarðskjálftafræðum og vísir er að háskólastarfsemi að Sólheimum í Grímsnesi.
- Framhaldsskólar eru fjórir í landshlutanum; á Laugarvatni, Selfossi, Vestmannaeyjum og Höfn.
- Meðaltekjur á Suðurlandi eru svipaðar og á Vesturlandi,

Vestfjörðum og Norðurlandi Eystra, en hærri en á Suðurnesjum og Norðurlandi Vestra. Þær eru hinsvegar nokkuð lægri en á Höfuðborgarsvæðinu og Austfjörðum, þar sem þær eru hæstar. Meðaltekjur eru þó mjög misjafnar eftir svæðum innan landshlutans.

- Atvinnuleysi á Suðurlandi hefur verið nokkuð lægra en landsmeðaltal.
- Suðurland er ríkt af auðlindum; aflmiklum ám, jarðhita og frjórri jörð og vinsælum áningarstöðum innlendra- og erlendra ferðamanna. Á Suðurlandi er 50% alls virkjaðs vatnsafls á landinu og 70% virkjaðs gufuafls en aðeins 4% þeirrar raforku er nýtt á Suðurlandi.
- Verslun og þjónusta, sjávarútvegur, opinber þjónusta, landbúnaður og ferðaþjónusta eru mikilvægustu atvinnugreinarnar á Suðurlandi en ferðaþjónusta er sú atvinnugrein sem er í örustum vexti.
- Á Suðurlandi hefur hagvöxtur verið svipaður og landsmeðaltal
- Vegasamgöngur eru almennt séð góðar á Suðurlandi en það er þó mismunandi eftir svæðum. Lítið er um fjallvegi á búsetusvæðum, en margar brýr eru ennþá einbreiðar og skortur er á bundnu slitlagi á fjölförnum tengivegum.
- Tveir flugvellir eru á Suðurlandi með þjónustu, í Vestmannaeyjum og á Höfn, með reglulegum flugsamgöngum við Reykjavík, þó ekki daglega.
- Hafnaraðstaða er erfið á Suðurlandi. Bestu hafnarskilyrðin eru á Höfn, Þorlákshöfn og í Vestmannaeyjum, auk ferjuhafnar í Landeyjahöfn.
- Á Suðurlandi eru 3 heilbrigðisstofnanir; á Selfossi, í Vestmannaeyjum og á Höfn og 7 heilsugæslustöðvar; í Þorlákshöfn, Hveragerði, Laugarási, á Hellu og Hvolsvelli, í Vík í Mýrdal og á Kirkjubæjarklaustri.
- 2 sýslumenn eru í landshlutanum og tveir lögreglustjórar.
- Verslun og þjónusta er góð á þéttbýlustu svæðunum. Lágvöruverðsverslanir eru í; Hveragerði, Selfossi, Vestmannaeyjum og Höfn. Í öðrum þéttbýliskjörnum eru minni verslanir.
- Á Suðurlandi er fjölbreytt og vaxandi menningarlíf. Einkum stendur tónlistarlíf styrkum fótum. Kóramenning blómstrar en lauslega áætlað eru um 50 kórar í landshlutanum. Tónlistarskólar eru 7 og sinna tónlistarkennslu í öllum sveitarfélögum.

- Árið 2012 voru starfandi 14 leikfélög á Suðurlandi og að jafnaði setur hvert þeirra upp eitt leikverk á ári.
- Söfn, setur og sýningar á Suðurlandi eru rúmlega 60. Hafa þau samstarf sín á milli og afraksturinn er m.a. Safnahelgi sem haldin hefur verið í nóvember ár hvert, allt frá árinu 2008.
- Ekki er vitað hver heildarfjöldi starfa í menningartengdri starfsemi á svæðinu er og eru atvinnumenn í menningar- og listalífi tiltölulega fáir. Einna helst eru það tónlistarkennarar sem hafa atvinnu af listalífi auk starfsmanna á söfnum.
- Töluleg greining á fjármögnun menningarmála hjá sveitarfélögum og greiningu á menningarstarfi sem fjármögnuð er af einkaaðilum er ábótavant.

SVÓT greining atvinnulífs á Suðurlandi:

Styrkleikar

- Samstarf sveitarfélaga, m.a. sameiginlegt ráðgjafarstarf
- Stöðugleiki í búsetu, menning og félagslegt umhverfi
- Náttúran, menning og saga
- Svæðið er yfirleitt greiðfært og auðvelt yfirferðar
- Víðtækt þjónustuframboð m.a: heilbrigðisgeirinn, verslun, veitingastaðir og gisting
- Góðar samgöngur við höfuðborgarsvæðið m.a. til og frá Hornafirði og Vestmannaeyjum
- Mikil sumarhúsa og frístundabyggð í vesturhluta fjórðungsins
- Rótgróin og stöndug fyrirtæki og sérhæfð þekking í iðnaði
- Hátt hlutfall iðnaðarmanna
- Hátt þekkingarstig í matvælaíðnaði
- Mikil vatnsorka og mikill jarðhiti
- Gott umhverfi fyrir skapandi greinar
- Útflutnings- og gjaldeyrisskapandi greinar sterkar vegna veikrar krónu
- Hlutfall landbúnaðarframleiðslu af landframleiðslu er hátt

Veikleikar

- Mörg smá sveitarfélög og dreifð búseta og veikari staða á svæðinu frá Markarfljóti að Öræfum
- Misræmi í landfræðilegri skilgreiningu kjördæmis og landshlutasamtaka
- Ónóg tengsl stjórnámalanna á Suðurlandi við atvinnulífið og því takmarkaður skilningur á staðbundnum vandamálum og þörfum
- Einsleitt og fábreytt atvinnulíf og skortur á verknámi og háskólanámi almennt
- Vetrarþjónusta er ekki nægilega góð sem heftir atvinnustarfsemi og ferðamennsku
- Samgönguhindranir svo sem óvissa með Landeyjahöfn og

	<p>margar einbreiðar brýr og lélegir tengivegir</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjaldeyrishöft – fælir frá erlenda fjárfesta • Engin stórskipahöfn • Láglaunasvæði og lágt menntunarstig, einkum meðal kvenna • Aðgengi að háhraðatenginum • Lítil rannsókna og þróunarstarfsemi og fáar umsóknir um styrki til umfangsmikilla þróunarverkefna • Skortur á afbreytingu fyrir ferðamenn <p>Ógnanir</p> <ul style="list-style-type: none"> • Þróun í aldursdreifingu á svæðinu og innan svæðisins • Minni fjárframlög og flatur niðurskurður • Rammaáætlun um nýtingu náttúruauðlinda • Óvissa fyrir sjávarútveg vegna laga um stjórn fiskveiða • Óvissa fyrir ferðaþjónustu vegna breytinga á tollum (bílaleigur) og vsk. (gisting) • Óvissa fyrir landbúnað og sjávarútveg vegna hugsanlegrar ESB aðildar • Hækkandi kostnaður • Óvissa í sölu afurða erlendis • Minnkandi samkeppnishæfni um fagfólk við höfuðborgarsvæðið og norðurlönd • Breyting á fyrirkomulagi stoðkerfisins á Suðurlandi, án samráðs við atvinnulífið <p>Tækifæri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sóknaráætlun og stefnumótun fyrir landshlutann • Sameining sveitarfélaga og aukið samstarf • Ferðamenn • Heitt vatn til uppbyggingar á starfsemi sem tengist heilsu og vellíðan • Aukin fjölbreytni í námsleiðum í fjar- og/eða dreifnámi • Auka tengsl og samskipti atvinnulífs og menningar • Frekari fullvinnsla og úrvinnsla í matvælaíðnaði og garðyrkju • Rammaáætlun um nýtingu náttúruauðlinda • Breytt gildismat fólks og tækifæri í betri lífskilyrðum og jafnvel lífskjörum starfsmanna á landsbyggðinni • Framkvæmdir í orkuiðnaði og nýting orkunnar á Suðurlandi • Hugsanleg aðild að ESB <p>SVÓT greining menningarmála á Suðurlandi:</p> <p>Styrkleikar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ungmenna- og kvenfélög á svæðinu byggja á aldagamalli hefð fyrir sjálfböðavinnu í þágu samfélagsins og mynda þau sterkar stoðir í menningarlífi á Suðurlandi. • Fjölmörg samkomuhús eru á Suðurlandi og mætti nýta mun betur til margvíslegrar menningarstarfsemi. • Svæðið er með ríka sögu og söguminjum sem bíða þess að
--	---

	<p>verða gerð betri skil, t.d. í menningartengdri ferðaþjónustu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tónlistarmenning og kennsla í tónlist er öflug og einkum er fjöldi kóra og þátttaka í þeim, áberandi á Suðurlandi. • Grunnstoðir í menningarlífi eru til staðar s.s. söfn, setur og eins stoðkerfi (sbr. SASS) sem veitir ráðgjöf og styrki. <p>Veikleikar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meiri fjölbreytni og metnað vantar í listrænt uppeldi á svæðinu, s.s. með listaskólum, listasmiðjum og almennt auknum skilningi opinberra aðila á menningu. Möguleika vantar til að nýta og efla það sem er til staðar. • Samfélagið er sinnulaust gagnvart menningarmálum og oft skortur á skilningi opinberra aðila sem kemur fram í að metnað og hvatningu vanti ásamt hugmyndarflugi til að sækja lengra. • Upplýsingaflæði og kynningu menningarviðburða er ábótavant. • Merkingar á sögustöðum er víða ábótavant. • Upplýsingar um aðstöðu sem hentar fyrir mismunandi menningarstarfsemi á svæðinu vantar. • Rannsóknir á sviði menningar og skapandi greina vantar og mælingu á margfeldisáhrifum þeirra og ávinningi fyrir samfélagið. • Menning og skapandi greinar ekki skilgreind sem atvinnuvegur • Erfitt að lifa af list á Suðurlandi • Vannýtt tækifæri í samstarfi við ferðaþjónustu og milli menningartengdra aðila á svæðinu • Fjármögnun stærri menningarverkefna er erfið og vantar þolinmótt fjármagn til menningar <p>Ógnanir</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sinnuleysi er í málefnum sem snúa að menningu • Láglaunasvæði og fjárskortur • Nálægð við Reykjavík • Hrepparígur og skortur á samstarfi • Samkeppni - mikið framboð á alls kyns afþreyingu • Þröng fjárhagsstaða sveitarfélaga • Vantar skilning á því að menningarviðburðir eru ekki ókeypiss • Ímynd og viðhorf utanaðkomandi aðila á aðstöðu/ aðstöðuleysi á Suðurlandi <p>Tækifæri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nálægð við Reykjavík • Áhugi á sögu og menningu • Vetrarmenning • Öflugar stofnanir eins og söfn, skólar og fl. • Mannauður og vel menntaðir íbúar í listgreinum sem mætti virkja • Efla samstarf fagaðila á Suðurlandi • Samstarf menningar og ferðaþjónustu • Mikill straumur ferðamanna og sumarhúsaeigendur á svæðið
--	--

- Fjölmenningsarsamfélag
- Tækni s.s. samskiptamiðlar og aukin fjölmiðlaumfjöllun
- Erlendir sjóðir og styrkjamöguleikar

SVÓT greining menntamála á Suðurlandi:

Styrkleikar

- Samstarf á svæðinu – þekkingarsamfélagið á Suðurlandi og SASS
- Búið að endurnýja mikið af fjarfundarbúnaði
- Mikil sjálfsbjargarviðleitni í dreifbýlinu
- Mannauðurinn til staðar (félagslega)
- Vilji til breytinga í takt við nýjar reglur aðalnámskrár og lög um nám við hæfi
- Nokkuð greiðar samgöngur
- Sóknaráætlunin
- Aðalnámskráin
- Háskóli unga fólksins
- Góð tónlistarkennsla á öllu svæðinu

Veikleikar

- Skortur á skilningi á pólitíska sviðinu – ekki hefur verið fylgt eftir uppbyggingu í menntamálum gagnvart öllum hlutum landsvæðisins – ósýnilegir stjórnámálamenn
- Kjördæmaskipanin er úrelt – með Suðurnesjum
- Bændur standa fyrir utan hluta menntakerfisins – aðgangur ekki góður að símenntunarsjóðum
- Við úthlutun fjármagns sitja minni svæði og dreifðari ekki við sama borð og t.a.m. Árborgarsvæðið
- Ekki skýrar reiknireglur um úthlutanir til símenntunar – stærsta svæðið með lægstu fjárveitinguna
- Stærð svæðisins og dreifing búsetu - miðhlutinn útundan
- Skortur á hæfu fólki til að sinna námskeiðahaldi á miðsvæðinu
- Skortur á fé til að koma menntuninni heim og til breytinga á núverandi kerfi
- Skortur á þarfagreiningu til framtíðar í menntamálum á Suðurlandi – í tengslum við atvinnulífið
- Láglaunasvæði - skortur á atvinnutækifærum fyrir menntað fólk
- Lélegar nettengingar
- Skortur á þekkingu í háskólunum á fjarkennslumöguleikum
- Skortur á fræðslu um fjarkennslu í menntun og endurmenntun kennara
- Viðhorf til menntunar – heimsýnin of þröng
- Of margar einbreiðar brýr og mjóir vegir – á austasta hluta svæðisins að Höfn
- Víða skortur í kennslu í skapandi greinum, nýsköpun og ýmsum list- og verkgreinum
- Skortur á framboði á fjarnámi á háskólastigi
- Fábreytni listaskóla

	<p>Ógnanir</p> <ul style="list-style-type: none"> • Óstöðugleiki í uppbyggingaráformum á vegum hins opinbera • Lítil sveitarfélög • Jöfnun á atkvæðavægi með landið allt sem eitt kjördæmi • Niðurskurður í heilbrigðiskerfinu – bitnar mest á menntuðum konum • Viðhorf íbúa og uppgjöf í samfélaginu <p>Tækifæri</p> <ul style="list-style-type: none"> • Að sækja á aukið fjármagn vegna þess hve mikið hallar á Suðurland í samanburði við aðra landshluta • Þverfagleg símenntun – milli ólíkra sviða og starfsgreina (t.d. ferðamál) • Þarfagreiningar og rannsóknir á væntri eftirspurn menntunar í atvinnulífi á Suðurlandi – sérstaklega í ferðageiranum • Að greina þarfir og viðhorf samfélagsins • Efla aðgengi að góðum nettengingum • Að nýta alla tækni- og fjarkennslubúnað betur • Efla námsráðgjöf, tengingu og fjármagn á miðsvæðið • Grunnrannsóknir • Fjölga fyrirmyndum í samfélaginu • Fjöldi tækifæra í tengslum við nýju aðalnámskrána, t.d. varðandi framboð, sérhæfðari námstækifæri, hæfnismat og raunfærnismat
--	--

Stefna og megináherslur

Megin áherslur:

- Auka samvinnu á milli sveitarfélaga í sem flestum málefnum.
- Vinna að heildrænni kortlagningu á náttúru, mannaúði og menningu á Suðurlandi og draga fram sérstöðu einstakra svæða.
- Skapa jákvæða ímynd af Suðurlandi sem byggir á gæðum og hreinleika.
- Vinna að umhverfisvakningu með sjálfbærni að leiðarljósi og auka sjálfbæra nýtingu á orku og auðlindum.
- Hækka menntunarstig á Suðurlandi með eflingu framboðs og aðgengis að menntun í heimabyggð.
- Auka fjölbreytni í atvinnulífi, mannlífi, menningu og menntun.

Stefna:

Menningar- og listalíf á Suðurlandi byggir á fagmennsku og þekkingu

- Menning og listir fá aukið vægi í uppeldi og kennslu barna og fullorðinna
- Grunn listmenntun verði eflað á svæðinu öllu

Menningarstarf og viðburðir á Suðurlandi verði samræmd og sýnilegt, jafnt íbúum sem og gestum á svæðinu

- Ferðaþjónusta geti nýtt menningu og listir svæðisins sem aðdráttarafli og þannig aukið á samstarf þessara aðila (menningartengd ferðaþjónusta)
- Komið verði á markvissu samstarfi allra aðila í menningarmálum á Suðurlandi
- Aukið samstarf og verkefnaþróun á Suðurlandi leiði til eflingar og sýnileika menningarlífs á svæðinu - jafnframt aukist menningarlegt víðsýni og skilningur íbúa og stjórnarsýslu á mikilvægi skapandi greina

Starfsumhverfi menningar á Suðurlandi hvetji til frumkvöðlastarfs í menningarmálum og listsköpun

- Upplýsingum um aðstoð við frumkvöðla verði markvisst komið á framfæri
- Unnið verði að eflingu nýsköpunarhugsunar sem styðji einnig við samtímalistsköpun
- Starfandi listamönnum og öðrum sem hafa tekjur af skapandi greinum fjölgi

Öflugt menningar- og listalíf á Suðurlandi styðjist við faglegar niðurstöður rannsókna í málaflokknum

- Menningararfur Sunnlendinga og menningarlandslag svæðisins verði skrásettur og gerður aðgengilegur
- Öflugar rannsóknir á sviði menningar- og lista skapi viðurkenningu greinanna sem mikilvægs hluta atvinnulífs á

	<p>svæðinu</p> <p>Að menntastefnan nái til allra Sunnlendinga óháð búsetu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bæta nettengingar • Bæta og byggja upp aðstöðu til náms • Auka samvinnu stofnana og kerfa á svæðinu og utan þess • Auka þekkingu á hvernig nýta má upplýsingatækni til náms og kennslu • Auka framboð af fjarnámi á framhalds- og háskólastigi • Kynna betur framboð fjarnáms fyrir Sunnlendinga • Sérstök áhersla á framboð náms á miðsvæði Suðurlands <p>Að auka menntun alls almennings</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortleggja þarfirnar • Efla menntun alla ævi • Bæta viðhorf og skilning á hagkvæmni menntunar • Auka áherslur á nýsköpun, skapandi- og verklegar greinar á öllum skólastigum á Suðurlandi <p>Að menntun og atvinnulíf eigi samleið</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kortleggja þarfir atvinnulífsins fyrir menntun Samvinna með atvinnulífi um tækifæri starfsmanna til menntunar samhliða vinnu • Samvinna með atvinnulífi um virðisauka menntunar • Stuðla að símenntun atvinnugreina í landshlutanum • Fjölga atvinnutækifærum fyrir menntað fólk • Fjölga „þekkingarstörfum“ <p>Bæta samkeppnishæfni fyrirtækja og atvinnulífs á Suðurlandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Styðja við vöruþróun, markaðssókn og öflun þekkingar • Hvetja og styðja við nýsköpun innan fyrirtækja • Efla grunngerðir atvinnulífs í landshlutanum • Að búa til betri jarðveg fyrir lítil og meðalstór fyrirtæki á Suðurlandi <p>Efla og byggja á; styrkleikum, tækifærum og vaxtarsprotum atvinnulífs á Suðurlandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Efla ferðaþjónustu og matvælaframleiðslu með öflugri markaðssókn • Styðja við rannsóknir, vöruþróun og virðisaukandi aðgerðir • Styðja við fullvinnslu og beina sölu afurða og þjónustu úr héraði • Nýta náttúru, menningu, sögu og aðrar auðlindir landshlutans til atvinnusköpunar en í sátt við samfélagið
--	--

	<p>Auka fjölbreytni í atvinnulífi á Suðurlandi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fjölga störfum án staðsetningar • Laða að fyrirtæki, innlend sem erlend • Styðja við aukið samstarf fyrirtækja þvert á starfsgreinar • Byggt verði á náttúru, menningu, sögu og öðrum auðlindum landshlutans við sköpun nýrra atvinnutækifæra - í sátt við náttúru og verndarsjónarmið • Efla rannsóknir og þróunarstarf, einkum varðandi jarðvísindi, náttúru og ferðamál og leggja áherslu á hátt menntunarstig íbúa og fyrirtækja á svæðinu • Efla ráðgjöf til fyrirtækja og einstaklinga við öflun fjármagns til nýsköpunarverkefna
--	--

Markmið og aðgerðir	Verkefni 1	Verkefnastjóri menntaverkefna
	Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<i>Vinna að framgangi menntaverkefna skv. verkefnisáætlun sem lögð var fram í tengslum við Sóknaráætlun 2014, sem flest miðuðu að því að hækka menntunarstig landshlutans.</i>
	Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Samtök sunnlenskra sveitarfélaga (SASS).
	Samstarfsaðilar	Menntastofnanir og fræðsluaðilar á Suðurlandi.
	Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Að hækka menntunarstig landshlutans.
	Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Niðurstöður úr könnunum á viðhorfi foreldra og barna til framhaldsmenntunar barna að loknum grunnskóla.
	Tímarammi	Árið 2015
	Áætlaður kostnaður	8.100.000, kr.
	Framlag úr sóknaráætlun 2015	6.925.000, kr.
	Verkefni 2	Uppbygging símenntunar á miðsvæðinu
Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<i>Efla aðgengi að símenntun á miðsvæðinu.</i>	
Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Fræðslunet Suðurlands og Háskólafélag Suðurlands.	
Samstarfsaðilar	SASS, Kötlusetur, Fræðslunetið, Háskólafélag Suðurlands og Kirkjubæjarstofa.	
Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Verkefnið er 3ja ára verkefni sem stofnað var til á grundvelli Sóknaráætlunar 2013, um eflingu símenntunar og bættis aðgengis að háskólanámi á miðsvæðinu. Ein megin áhersla samráðsvettvangsins 2015, um Sóknaráætlun 2015 til 2019 er að hækka menntunarstig á Suðurlandi með eflingu framboðs og aðgengis að menntun í heimabyggð.	
Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Menntunarstig á svæðinu og aðsóknartölur í nám sem stundað er hjá Fræðslunetinu eða vegna aðstöðu til fjarnáms í námsverum á svæðinu.	

	Tímarammi	Árið 2015
	Áætlaður kostnaður	8.000.000, kr.
	Framlag úr sóknaráætlun 2015	6.500.000, kr.
	Verkefni 3	Menntalestin 2015
	Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<i>Kynna framboð háskólanáms gagnvart nemendum elstu bekkja grunnskólanna og nemendum framhaldsskólanna.</i>
	Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Háskóli Íslands.
	Samstarfsaðilar	SASS, grunn- og framhaldsskólar á Suðurlandi.
	Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Að hækka menntunarstig á Suðurlandi.
	Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Að einstakir viðburðir séu haldnir.
	Tímarammi	Árið 2015.
	Áætlaður kostnaður	1.250.000, kr.
	Framlag úr sóknaráætlun 2015	1.000.000, kr.
	Verkefni 4	Svæðisskipulag Suðurlands
	Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<i>Að vinna að svæðisskipulagi fyrir Suðurland. Sem fyrsti áfangi þess verkefnis, á árinu 2015, er að vinna að sameiginlegri verkefnisáætlun sveitarfélaganna um afmörkun og umfang þessa verkefnis.</i>
	Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Samtök sunnlenskra sveitarfélaga (SASS)
	Samstarfsaðilar	Sveitarfélögin á Suðurlandi
	Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Ein megin áhersla Sóknaráætlun 2015 til 2019 skv. samráðsvettvangi Sóknaráætlunar á Suðurlandi, er að vinna að jákvæðri byggðapróun og liður í því er gerð svæðisskipulags sem stuðlar að frekari samvinnu sveitarfélaga um sem flest verkefni.
	Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á	Afurð vinnunnar á árinu 2015 er að kalla fram og móta sameiginlega sýn

Samfélagið)	sveitarfélaga á verkefnið og gera áætlun fyrir verkefnið til næstu ára.
Tímarammi	Árið 2015
Áætlaður kostnaður	6.240.000, kr.
Framlag úr sóknaráætlun 2015	4.350.000, kr.
Verkefni 5	Markaðsgreining Suðurlands
Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<i>Að vinna að markaðsgreiningu fyrir áfangastaðinn Suðurland.</i>
Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Markaðsstofa Suðurlands.
Samstarfsaðilar	Sveitarfélögin á Suðurlandi.
Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Ein megin áhersla Sóknaráætlunar 2015 til 2019 skv. samráðsvettvangi Sóknaráætlunar á Suðurlandi, er að skapa jákvæða ímynd af Suðurlandi sem byggir á gæðum.
Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Greining sem nýtist sveitarfélögum, fyrirtækjum og öðrum aðilum innan ferðamála á Suðurlandi, við markaðssetningu og kynningu á landshlutanum eða svæðum innan hans gagnvart ferðamönnum.
Tímarammi	Árið 2015
Áætlaður kostnaður	3.250.000, kr.
Framlag úr sóknaráætlun 2015	2.500.000, kr.
Verkefni 6	Kirkjubæjarstofa
Markmið (hvaða vandamál á að leysa?)	<i>Að vinna að starfssemi menningarmála og samfélagsþróunar innan Kirkjubæjarstofu og við þróun þekkingarseturs á Kirkjubæjarklaustri.</i>
Framkvæmdaaðili (ef fleiri en einn, tilgreinið hlutdeild hvers af heildarstyrkupp hæð)	Kirkjubæjarstofa.
Samstarfsaðilar	SASS, Skaftárhreppur og verkefnastjóri Skaftárhrepps til framtíðar (brothættar byggðar í Skaftárhreppi).
Tengsl við sóknaráætlun 2015-2019	Ein megin áhersla Sóknaráætlunar er að auka fjölbreytni í atvinnulífi, mannlífi, menningu og menntun á Suðurlandi. Sérstök þörf er á að vinna að þeim áherslum í Skaftárhreppi samhliða

		átaksverkefni um Skaftárhrepp til framtíðar.
	Árangursmælikvarðar (afurðir og áhrif á samfélagið)	Að starfssemi Kirkjubæjarstofu haldi áfram og sé það frumkvæði sem þarf til að draga fram önnur verkefni sem efla fjölbreytni í atvinnumálum, mannlífi og menningu á svæðinu. Afurðir verkefnisins verða einnig vörður í þeirri vegferð er að þróa áfram þekkingarsetur á Kirkjubæjarklaustri.
	Tímarammi	Árið 2015
	Áætlaður kostnaður	3.500.000, kr.
	Framlag úr sóknaráætlun 2015	2.500.000, kr.
Samantekt	<p>Sóknaráætlun Suðurlands er áætlun landshlutans til ársins 2019. Um er að ræða lifandi skjal sem endurskoðað verður árlega héðan í frá á samningstímanum. Ákveðinni vörðu hefur nú verið náð með langtíma samningi um Sóknaráætlun frá 2015 til 2019. Mörg verkefni sem nú eru á enda var stofnað til á árinu 2013. Við gerð Sóknaráætlunar Suðurlands 2015 til 2019 hefur nú verið unnið, í raun frá árinu 2012, þegar litið er til þeirra greininga, rannsókna og vinnuhópa sem hafa verið starfandi á tímabilinu. Mikil og góð þátttaka var á fundi samráðsvettvangsins sem haldinn var í s.l. mánuði. Afrakstur þeirrar vinnu sem fram fór á þeim fundi, verður mikilvægt innlegg og myndar vinnugögn fyrir þá starfshópa sem skipaðir verða á haustmánuðum og koma munu að endurskoðun þessarar áætlunar sem lokið verður fyrir komandi áramót.</p> <p>Að verkefninu hafa til þessa komið ótal margir einstaklingar, í verkefnastjórnnum, vinnu starfshópa, fulltrúar í samráðsvettvangi, í vinnuhópum á ársþingi landshlutasamtakanna, sem aðilar í verkefnastjórn Sóknaráætlunar, í úthlutunarnefndum, stjórn SASS og starfsmenn samtakanna. Um er að ræða ferli við stefnumarkandi ákvarðanatöku og fjármögnun verkefna sem hefur fengið að þróast og festast í sessi. Skipulagið er nú til staðar, verkferlar eru skýrir og grunnur hefur verið lagður til framtíðar. Sóknaráætlun Suðurlands er fyrst og fremst samvinna um uppbyggingu í landshlutanum. Hún er unnin af Sunnlendingum, til heilla fyrir Sunnlendinga.</p>	